

ספר אורות הקודש לראי"ה קוק

הצגת החיבור "אורות הקודש"

אורות הקודש הוא ספר שבו מרוכזת משנתו הרוחנית של הרב אברהם יצחק הכהן קוק ע"ה. בהוצאת מוסד הרב קוק הספר מחולק לארבעה כרכים. הספר נערך על ידי תלמידו, הרב דוד הכהן (הנזיר), מתוך מגמה ליצור מבנה מסודר ושיטתי למשנתו של הרב קוק, הגותו והשקפתו על העולם, האדם והאלהות. הרב קוק מדבר כל הזמן על השפע היורד מלמעלה אל הנשמה וממלא אותה. חיבורו המופלא "אורות הקודש" יחדיר בנשמותינו את הזוהר העליון, וימלא אותן עד שהאור ישתפך מהן אל כל העולם.

ספר "אורות הקודש" הוא ספר של קבלה מנוסח בשפה שירית לא קבלית. ברם הקבלה היא חכמת הנסתר. ספר זה עוזר אם כן לחדור אל העולם הנסתר.

המציאות היא שכבות אמיתיות ולא מהויות אמיתיות הרוכבות על תופעות אשלייתיות. הרב קוק כותב כי הרשמים שקולטת נפש האדם מהמציאות, אינם תופעות וירטואליות. הם נמצאים בפנימיותנו, ונמצאים בה עוד דברים רבים. הוא מתכוון שיש בה לא רק רשמים, לא רק תופעות, אלא גם תפיסות של המציאות כמות שהיא. יש אם כן קשר בתוך תודעתנו בין התופעות למהויות.

הידע על המציאות שמתגלה ע"י חכמות החול אינו מגיע אפילו לאחד חלקי רבוא מן הידע שמתגלה מן המציאות ע"י חכמת הקודש. ומדוע? כי אמיתתה של המציאות היא בנוכחות האלהית בה. והנה העניין האלהי שבמציאות אחראי לשני דברים: (1) הוא מקור ההעלם במציאות. (2) הוא משכן הסיבות של המציאות.

חכמת החול אינה קולטת את העניין האלהי שבמציאות, לכן היא רואה רק את ההשלכות הגלויות שלו, שאינן אלא קצה הקרחון של המציאות. הא למה הדבר דומה? לסימפטומים גלויים של מחלה. רופא שמסתכל מבחוץ, יתן תמיד תרופה לטיפול בסימפטומים, כי הוא אינו רואה את הסיבות הנסותרות שלהם.

חכמת הקודש חִפָּה מאותן סתירות המאפיינות את חכמת החול. חכמת הקודש היא מִצָּג של אחדות. פירוש 'דיבור ומחשבה' מפענח את השפה המיוחדת לרב קוק ואת מושגיו. הוא כולל תקציר כל פרק והסברו, בשפה המותאמת למושגים של דורנו, והערות 'חווית הקודש' המפענחות את מקורותיו הפילוסופיים והקבליים של הרב קוק. נציג להלן פרק אחד לדוגמא מתוך כרך א:

חלק א* - שער א - אַחוּד הַפְּלִלוֹת וְהַפְּרָטוֹת

פרק כו - הַהֶסְתַּכְלוֹת הַפְּלִלִית

בעלי הנשמות המיוחדות יודעים להתעלות מן הפרטים אל ראיית הכלל

תקציר

יש אנשים שביכולתם לראות את הרוחניות שנמצאת במציאות מעבר למבושה החומרי. ראייתם היא ראיית הכלל, בניגוד לראייה הרגילה שהיא ראיית הפרטים. הם משלימים עם הצורך לעבור דרך הפרטים כדי להגיע אל הכלל. אולם מקנן בנפשם דחף עצום להגיע אל המטרה מהר ככל האפשר.

תכונתה של ההסתכלות הרוחנית היא סקירת הכל ביחד¹. וזאת היא טבעה המיוחד לה, שְׁמַבְדִּילָה מהסתכלות שכלית פשוטה, שהיא עסוקה תמיד בפרטים מיוחדים, שבקושי מקבצת היא אותם למדת כלל מאוחד².

¹ תפקיד השכל למצוא קשרים בין עניינים

כבר כתבנו לעיל (פרק י"ח, הערה 2) כי תכונתו של השכל היא לאחד. הזכרנו כי "שכל" מלשון "שָׁכַל את ידיו" (בראשית מח, יד), כאשר רצה יעקב לברך את מנשה ואת אפרים. פעולת השכל היא לקשור רעיונות זה לזה, לקרב רחוקים, לעשות אסוציאציות, כי שאיפתו המרכזית של השכל, היא שאיפה לאחדות. דבר זה מסומל אולי ביותר בהצטלבות התפקודים של המוח, כאשר המוח הימני מפקד על שמאלו של הגוף, והמוח השמאלי מפקד על ימינו, והצטלבות העצבים היוצאים משני חצאי המוח נמצאת מתחת לקשר התפילין.

גם השורש "חשב" הוא עניין של קשר. וכן כתוב: "וְחָשַׁב אֶפְרַתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו (שמות כח, ח) שפירושו "חגור האפוד".

ובכן מהות השכל היא האחדות, ומהות החומר היא הריבוי. פעולת המחשבה היא פעולה של קישור בין נושאים שונים. המחשבה רודפת אחדות. עיקר פעילותו של המדע היא לחפש קשרים, לצמצם את המידע ולבנות תאוריות שמאחדות את כל המציאות בהסבר אחד. מודדים אינטליגנציה, ע"י היכולת ליצור אסוציאציות מפתיעות בין עניינים שנראים לכאורה זרים לגמרי. פעולת המחשבה היא פעולת איגוד ואיחוד המציאות המפוצלת בחומר.

² תפיסה ראייתית ותפיסה שמייעתית

יש אנשים בעלי הסתכלות רוחנית, ורוב בני האדם הם בעלי הסתכלות רגילה המתמקדת על החומר. בעלי ההסתכלות הרוחנית פוסחים על התופעות

בעלי הנשמות המיוחדות לסקירה פנימית, קשורים אליה בכל פֶחַח
 חייהם, וצער גדול ועמוק הם מרגישים כשנלחצים ע"י עצמם מפני
 ההרגל, או ע"י השפעת הסביבה, לעסקים רוחניים או מעשיים פרטיים
 (הם חשים צער עמוק כשהם נאלצים להתעסק בעניינים פרטיים, בין רוחניים, ובין מעשיים). אלא
 שהם מישבים את דעתם (הם משלימים עם המצב), בהכירם את הכרח החיים
 לעסוק בכל המכשירים (האמצעים) המביאים למלוא המגמות (המטרות). אבל
 בנפשם קשור חפץ נעלה (השתוקקות) לקצר במכשירים, ולהאיר במוקדם
 את האורה המגמתית (את אור המטרה).

יש אנשים בעלי הסתכלות רוחנית שרואים את הרוחניות שנמצאת במציאות מעבר
 למלבושה החומרי. ראייתם היא ראיית הכלל, בניגוד לראייה הרגילה שהיא ראיית
 הפרטים. אנשי ההסתכלות הרוחנית חשים צער עמוק כשהם נאלצים להתעסק
 בעניינים פרטיים, אך הם משלימים עם עובדה זו, בIODעם כי דרך הפרטים מגיעים אל
 הכלל, ואין קיצורי דרך אפשריים. אולם מקנן דחף עצום בנפשם לעבור מהר ככל
 האפשר את הדרך הנדרשת כדי להגיע אל המטרה.

וחדרים אל המהויות. בעלי ההסתכלות הרגילה נעצרים בקליטת התופעות.
 ההסתכלות הרוחנית דומה לקליטה הראייתית החובקת את כל הנוף בסקירה
 אחת אל-זמנית. ההסתכלות הרגילה דומה לתפיסה השמיעתית הקולטת את
 ההברות במשך הזמן, אחת אחרי חברתה, כי "תרי קלי לא משתמע" (עפ"י ר"ה
 כז, ע"א).